

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10) na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 7. sjednici, održanoj dana 09.02.2023. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Amra Mehmedić

Broj: 02-_____/23
Datum, 09.02.2023. godine
Z e n i c a

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovina
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA RAD,
SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA - DOBOJ CANTON
MINISTRY OF LABOR, SOCIAL AFFAIRS,
THE DISPLACED & REFUGES

I N F O R M A C I J A
o stanju u stanju u oblasti zapošljavanja
na području Zeničko-dobojskog kantona

Zenica, januar 2023. godine

1. UVOD

Godišnjim planom rada Ministarstva za 2022. godinu predviđena je izrada dokumenta **“Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona”**.

Pri izradi Informacije korišteni su podaci Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Federalnog zavoda za zapošljavanje, Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za boračka pitanja, Ministarstva za privredu/gospodarstvo, Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, kao i podaci dostavljeni od strane gradova/općina sa područja kantona.

U Informaciji su obrađeni podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti za period 2020-2022. godina i dati podaci koji ilustriraju stanje u oblasti zapošljavanja na području Kantona. Za 2022. godinu, obrađeni su podaci zaključno sa mjesecom oktobrom.

Na području Zeničko-dobojskog kantona prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, sa 30.06.2021. godine, ukupan broj stanovnika je 354.285 od čega je 54.322 starosti od 0-14 godina, 245.423 od 15-64 godine i 54.540 starijih od 65 godina, dok je prema konačnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine, koji su objavljeni 01.07.2016. godine od strane Federalnog zavoda za statistiku, broj stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona 364.433.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku prosječan broj zaposlenih za 2021. godinu je bio 82.178 osoba, a najveći broj u prerađivačkoj industriji 26.209 osoba, trgovini na veliko i malo 12.436, te obrazovanju 7.141 osoba. Prosječna neto plaća u 2021. godini je bila 858 KM.

Najveće prosječne plaće su bile u proizvodnji i snadbijevanu električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija - 1.622 KM, djelatnost društvene i socijalne zaštite – 1.376 KM, javna uprava i odbrana 1.288 KM, te finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja 1.261 KM.

Najveće prosječne plaće su bile u Kaknju - 1.100,00 KM, Gradu Zenica – 967,00 KM, te Brezi – 955,00 KM

Zaključno sa decembrom 2021. godine na području Kantona evidentirano je 52.365 osoba koje traže posao od čega je 31.368 žena.

2. STRUKTURA TRŽIŠTA RADA I ZAPOSLENOST

U Zeničko-dobojskom kantonu i dalje je izražen problem nezaposlenosti i niskog životnog standarda što usložnjava ekonomsko-socijalni status građana. Ukupno stanje i mogućnosti zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu su u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini.

Složenost situacije na tržištu rada definirana je strukturom nezaposlenih osoba s obzirom da su na evidenciji nezaposlenih uglavnom osobe koje se teže zapošljavaju, kao što su dugoročno nezaposlene osobe, osobe bez kvalifikacije ili radnog iskustva i slično.

I – Zaposlenost i plaće

Očuvanje postojećih radnih mjesta i stvaranje ambijenta za nova zapošljavanja, posebno zapošljavanja mladih osoba, te prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručno osposobljavanje nezaposlenih i dalje su jedan od strateških ciljeva Ministarstva.

Prema podacima FZS radno sposobno stanovništvo u Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. broji 245.423 stanovnika (osobe od 15-64 godine). Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo u ovom periodu (zaposleni i nezaposleni na evidenciji Službe za zapošljavanje) činilo je 134.543 osobe. Stopa aktivnosti iznosi 54,82%.

U odnosu na isti period 2020. godine procenat radno aktivnog stanovništva u odnosu na

neaktivno smanjio se za oko 0,85%. Najveći postotak broja zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu je u općini Doboj-Jug 54% te je veći za 0,5% u odnosu na 2020. godinu, zatim u Tešnju 45% i Usori 42%, dok je najmanji u Zavidovićima 20% i Varešu 25%. Na nivou Kantona taj postotak iznosi 33,48% iako posljednjih godina broj zaposlenih na nivou Kantona premašuje broj nezaposlenih.

Tabela 2.1. Index prosječnog broja zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo u 2021. godini (izvor: Federalni zavod za statistiku)

Grad/općina	Radno sposobno stanovništvo na dan 30.06.2021.	Prosječan broj zaposlenih	Index
		2021.godina	
Breza	9.155	2.912	32%
Doboj-Jug	2.862	1.533	54%
Zenica	73.966	26.906	36%
Kakanj	25.478	6.970	27%
Maglaj	15.617	4.250	27%
Olovo	6.085	1.947	32%
Tešanj	30.823	13.783	45%
Usora	4.612	1.921	42%
Vareš	4.891	1.242	25%
Visoko	26.300	10.389	40%
Zavidovići	24.302	4.757	20%
Žepče	21.332	5.568	26%
Kanton	245.423	82.178	33,48%

Grafikon 2.1. Prosječan broj zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo

U 2021. godini u FBiH ostvaren je prosječan broj od 525.397 zaposlenih osoba, što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 1% ili 5.235 zaposlenih osoba, ali nije dostignut nivo zaposlenosti koji se ogledao kroz 531.483 zaposlene osobe u 2019. godini. U Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini broj zaposlenih iznosio je 82.178 što je u odnosu na prethodnu godinu više za 105 osoba ili 0,1%. Broj zaposlenih Zeničko-dobojskog kantona učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 15,64%. Trend povećanja broja zaposlenih se blago zaustavio nakon 2019. godine, kada je u 2020. godina došlo do pada broja zaposlenih zbog pandemije koronavirusa Covid-19.

Tržište rada na području Zeničko-dobojskog kantona je podložno stalnim promjenama, te je bitno zadržati pozitivan trend u odnosu na broj novoprijavljenih i brisanih osoba na evidenciji nezaposlenih.

Obzirom na broj stanovnika, te da je broj osoba koje završavaju srednje i visokoškolsko obrazovanje na području Kantona veliki, i dalje zabrinjava činjenica da je od 18.934 novoprijavljenih osoba na evidenciju, njih 12.423 kojima je prestao radni odnos i koje su evidentirane na spisak nezaposlenih do oktobra 2022. godine. Nasuprot tome, broj brisanih sa evidencije nezaposlenih je nešto veći u odnosu na prethodne godine 25.036 osoba, od čega je zbog zaposlenja brisano 19.411 osoba zaključno sa oktobrom 2022. godine.

Tabela 2.2. Broj novoprijavljenih i odjavljenih osoba sa evidencije do oktobra 2022. godine

2022. godina	Novoprijavljeni na evidenciju	Prijavljeni po prestanku radnog odnosa	Brisani sa evidencije	Brisani zbog zaposlenja	Ukupan broj nezaposlenih
Januar	1.711	1.383	1.678	1.014	52.426
Februar	1.474	1.168	1.777	1.028	52.051
Mart	1.647	1.237	2.161	1.326	51.572
April	1.500	1.189	2.265	1.681	50.812
Maj	1.534	1.243	2.115	1.298	50.245
Juni	2.547	1.308	2.028	1.408	50.589
Juli	2.247	1.177	1.521	1.020	56.297
Avgust	2.184	1.345	3.577	3.267	57.327
Septembar	2.019	1.167	4.794	4.520	57.704
Oktobar	2.071	1.206	3.120	2.849	52.147
UKUPNO	18.934	12.423	25.036	19.411	

Najveći broj novoprijavljenih osoba zbog prestanka radnog odnosa u 2022. godini je u januaru mjesecu, 1.383 osobe, dok je najveći broj brisanih zbog zaposlenja u septembru 4.520 osoba te avgustu 3.267 osoba.

Kada posmatramo kvalifikacionu strukturu zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona, do oktobra 2022. godine, najviše je zaposleno kvalifikovanih osoba (KV), ukupno 7.256, te osoba sa srednjom stručnom spremom, njih 6.246. Potom slijede osobe sa visokom stručnom spremom, ukupno 3.285, od čega ih je najviše zaposleno u septembru mjesecu (968 osoba) kao rezultat mjera sufinansiranja zapošljavanja koje su ponovo pokrenute stabilizovanjem stanja na tržištu rada i zaključivanja ugovora o radu u području obrazovanja. Ono što se može istaknuti kao pozitivan trend jeste sve veći broj NKV osoba koje se zapošljavaju, s obzirom na činjenicu da spadaju u kategoriju teže zapošljivih osoba.

Tabela 2.3. Broj brisanih sa evidencije zbog zaposlenja u 2022. godini - po stručnoj spremi

BROJ ZAPOSLENIH SA EVIDENCIJE JU SLUŽBA ZA ZAPOSŁJAVANJE ZDK											
STRUČNA SPREMA	JANUAR	FEBRUAR	MART	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AVGUST	SEPTEMBAR	OKTOBAR	UKUPNO
VSS	143	197	214	265	145	178	137	667	968	371	3.285
VŠS	8	13	10	3	3	4	3	17	41	8	110
SSS	340	317	404	546	403	482	361	1.096	1.389	908	6.246
NSS	2	1	1	2	0	0	6	2	3	0	17
VKV	2	4	2	3	2	7	2	34	19	3	78
KV	380	364	489	647	561	533	390	1.068	1.578	1.246	7.256
PKV	9	13	14	14	10	16	5	39	29	16	165
NKV	130	119	192	201	174	188	116	344	493	296	2.253
	1.014	1.028	1.326	1.681	1.298	1.408	1.020	3.267	4.520	2.848	19.410

Grafikon 2.2. Ukupan broj zaposlenih sa evidencije po stručnoj spremi u 2022. godini

Zeničko-dobojski kanton jedan je od tri najveća učesnika u ukupnoj privrednoj aktivnosti u Federaciji, ali taj podatak ne prati i visina prosječne plaće po kantonima, te nižu prosječnu neto plaću ima samo Srednjobosanski kanton (po zadnjim objavljenim podacima od strane Federalnog Zavoda za statistiku). Prosječna plaća Kantona iznosi 85,26% prosječne plaće na nivou Federacije, a najveća prosječna plaća je u Kantonu Sarajevo i veća je za 47,02% od plaće u našem kantonu. U 2022. godini se bilježi porast prosječne plaće na nivou Kantona, te je u septembru 2022. godine za 13,29% veća u odnosu na decembar 2021. godine.

Tabela 2.4. Prosječna neto plaća po kantonima

Kanton	Prosječna neto plaća		Index
	2021	IX/2022	
Unsko - sanski	933	1049	112,43%
Posavski	897	1045	116,50%
Tuzlanski	906	1046	115,45%
Zeničko – dobojski	858	972	113,29%
Bosansko - podrinski	891	1055	118,41%
Srednjobosanski	799	907	113,52%
Hercegovačko - neretvanski	1.080	1.218	112,78%
Zapadno - hercegovački	892	1006	112,78%
Kanton Sarajevo	1.251	1.429	114,23%
Kanton 10	942	1076	114,23%
Federacija BiH	996	1140	114,46%

Iako je u 2022. godini dosta oscilirao broj zaposlenih, ali i visina prosječne neto plaće, povećanje prosječne plaće na nivou kantona prati stopu rasta prosječne plaće na nivou FBiH, te je u odnosu na 2021. godinu prosječna plaća kantona u septembru 2022. godine veća za 13,29%.

Zeničko-dobojski kanton je nosilac razvoja privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine s obzirom da su metalurgija i metaloprerađivačka, proizvodnja energije, rudarstvo, šumarstvo i drvoprerađivačka industrija, građevinarstvo i prehrambena industrija najrazvijenije industrijske grane. Skoro 80 % ukupnih privrednih aktivnosti u oblasti proizvodnje i izvoza čine velika i srednja preduzeća.

U prilog razvijenost prerađivačke industrije govori i sam podatak da je i u 2021. godini najveći broj zaposlenih, njih 26.209 bio upravo u ovoj djelatnosti, što čini 31.89% ukupnog broja zaposlenih na području Kantona.

Tabela 2.5. Prosječan broj zaposlenih po djelatnostima u 2021. godini

Oznaka	Djelatnost	Prosječan broj zaposlenih u 2021. godini	Udio u %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.050	2,49%
B	Vađenje ruda i kamena	4.125	5,02%
C	Prerađivačka industrija	26.209	31,89%
D	Proiz.snbd./opskrba elekt.energ, gasom/plinom, parom i klimatizacija	1.337	1,63%
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.183	1,44%
F	Građevinarstvo	4.152	5,05%

G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motornih vozila i motocikla	12.436	15,13%
H	Prijevoz i skladištenje	3.667	4,46%
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijersko ugostiteljstvo)	3.348	4,07%
J	Informacije i komunikacije	789	0,96%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	998	1,21%
L	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	297	0,36%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.869	2,27%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.099	1,34%
O	Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno soc. osiguranje	4.372	5,32%
P	Obrazovanje	7.141	8,69%
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	4.719	5,74%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1.154	1,40%
S	Ostale uslužne djelatnosti	1.233	1,50%
	UKUPNO	82.178	100

II - Podaci o broju penzionisanih lica na području Kantona

Ukupan broj penzionera u FBiH u decembru 2021. godine iznosi 429.545, što je za 0,3% više nego u prethodnoj godini. U ZDK broj penzionera u decembru 2021. godine iznosi 62.399 što je za 0,8% manje u odnosu na prethodnu godinu, sa učešćem od 14,5% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH.

Tabela 2.6. Broj penzionera i prosječna penzija po općinama u ZDK u 2021. godini

Grad/općina	Broj penzionera	Prosječna penzija u KM
Breza	2.875	489
Doboj-Jug	941	395
Kakanj	6.243	515
Maglaj	3.394	406
Olovo	2.063	430
Tešanj	5.492	397
Usora	527	375
Vareš	1.926	443
Visoko	7.405	454
Zavidovići	5.851	397
Zenica	21.619	481
Žepče	4.063	411
Kanton	62.399	453
FBiH	351.378	473

Prosječna isplaćena penzija u FBiH u decembru 2021. godine iznosila je 428 KM, što je ostalo nepromijenjeno u odnosu na prethodnu godinu, dok je u ZDK prosječna isplaćena penzija iznosila 453 KM, što je više za 0,3% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje prosječne isplaćene penzije zabilježeno je u skoro svim općinama ZDK, najviše u Usori i Doboj-Jugu za 1,0%, dok je jedino smanjenje penzija zabilježeno u Zavidovićima za 0,2% u odnosu na prethodnu godinu.

III – Učešće kantona u prikupljanju javnih prihoda i vanjskotrgovinskom poslovanju

Podaci o prikupljenim prihodima

U Zeničko - dobojskom kantonu u 2021. godini prikupljeni su porezi na dohotke fizičkih lica u iznosu od 65,4 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 19,9%.

Najviši porezi na dohotke fizičkih lica ostvareni su u Zenici u iznosu od 24,9 mil. KM, a najniži u općini Usora u iznosu od 818.000 KM.

Porezi na dohotke fizičkih lica po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u Zeničko dobojskom kantonu iznose 185 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 20,9% i što je 75% u odnosu na prosjek FBiH.

Najviši porezi na dohotke fizičkih lica po glavi stanovnika ostvareni su u općini Doboj-Jug u iznosu od 285 KM, a najniži u općini Žepče u iznosu od 101 KM.

Broj registrovanih poslovnih subjekata

Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2021. godine iznosi 117.160, što je više za 2,0 % u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupan broj poslovnih subjekata u ZDK iznosi 14.976 i viši je za 227 ili 1,5% u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u ZDK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 12,8%.

Registrovan broj pravnih lica u FBiH na dan 31.12.2021. godine iznosi 63.972, što je više za 2,9% u odnosu na prethodnu godinu, dok u ZDK broj registrovanih pravnih lica iznosi 6.808, što je više za 124 ili 1,9% u odnosu na 2020. godinu. Broj registrovanih pravnih lica u ZDK učestvuje u ukupnom broju registrovanih pravnih lica u Federaciji BiH sa 10,6%.

Grafikon 2.3. Broj registrovanih subjekata u 2021. godini

Broj registrovanih fizičkih lica – obrtnika u FBiH, sa stanjem na dan 31.12.2021. godini iznosi 53.188 što je više za 1,0% u odnosu na 2020. godinu, dok u ZDK broj registrovanih obrtnika iznosi 8.168 što je više za 103 ili 1,3% u odnosu na 2020. godinu. Broj registrovanih fizičkih lica - obrtnika u ZDK učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica - obrtnika u Federaciji BiH sa 15,4%.

Pokrivenost uvoza izvozom

U 2021. godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 9.571.000.000 KM što je za 39,3% više u odnosu na izvoz u 2020. godini. U ZDK izvoz iznosi 2.004.000.000. KM što je za 45,2% više u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz ZDK-a učestvuje u ukupnom izvozu FBiH sa 20,9%.

Povećanje izvoza zabilježeno je u skoro svim općinama ZDK, a najviše u Visokom za 75,2%, Zenici za 59,4% i Maglaju za 50,5%, dok je jedino smanjenje izvoza zabilježeno u općini Vareš za 4,2% u odnosu na prethodnu godinu.

U 2021. godini u Federaciji BiH ostvaren je uvoz u ukupnom iznosu od 15.132.000.000 KM što je za 29,5% više u odnosu na 2020. godinu. U ZDK uvoz iznosi 1.880.000.000 KM što je za 32,1% više u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz ZDK-a učestvuje u ukupnom uvozu FBiH sa 12,4%.

Povećanje uvoza zabilježeno je u skoro svim općinama ZDK, najviše u općini Usora za 60,9%, Tešanj za 43,7% i Maglaj za 42,8%, dok je jedino smanjenje uvoza zabilježeno u općini Vareš za 9,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Trgovinski deficit Federacije BiH u 2021. godini ostvaren je u iznosu od 5.561 mil. KM i bilježi povećanje za 15,6%, dok je u Zeničko – dobojskom kantonu zabilježen suficit u iznosu od 123 mil. KM i bilježi prelazak iz deficita u suficit u odnosu na prethodnu godinu.

Procenat pokrivenosti uvoza izvozom u 2021. godini u FBiH iznosi 63,3%, a u ZDK 106,6%.

3. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Federacija Bosne i Hercegovine je kontinuirano bilježila smanjenje broja nezaposlenih, ali i kontinuiran porast broja zaposlenih do 2020. godine, kada dolazi do povećanja broja nezaposlenih uzrokovanog pandemijom koronavirusa COVID-19. To je ujedno i dokaz da je tržište rada izrazito podložno cikličnim kretanjima na ekonomskom tržištu, ali i stanjima prirodne nesreće. Na Evropskom tržištu rada je takođe nivo nezaposlenosti porastao, potrošnja stanovništva je u padu, što se direktno odražava i na Bosnu i Hercegovinu koja raspolaže sa znatno manje sredstava koja može preusmjeriti na oporavak privrede.

U toku 2022. godine postepeno se stabilizirala situacija, te se ponovo smanjuje broj nezaposlenih, kako na nivou Federacije BiH, tako i na nivou kantona.

Komparacijom broja nezaposlenih po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, za period 2018. godina do 10/2022. godina, evidentno je da je razlika nezaposlenih u oktobru 2022. godine u odnosu na 2018. godinu u Tuzlanskom kantonu najveća, odnosno da je broj nezaposlenih za 10.484 manji u oktobru 2022.godine od broja nezaposlenih u decembru 2018. godine. Najveći broj nezaposlenih u posmatranom periodu ima također Tuzlanski kanton, a slijede ga Kanton Sarajevo i Zeničko-dobojski kanton.

Isti trend smanjenja broja nezaposlenih imaju svi kantoni. Na nivou Federacije BiH pad nezaposlenosti za posmatrani period je 42.306, te je u oktobru 2022. godine za 13% manje nego u 2018. Procenat smanjenja broja nezaposlenih Zeničko-dobojskog kantona u oktobru 2022. godine je 11% u odnosu na 2018. godinu.

U Zeničko-dobojskom kantonu, kao i u čitavoj Federaciji BiH još uvijek je izražen problem visoke nezaposlenosti. Mogućnost zapošljavanja je u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini. S ciljem iznalaženja adekvatnih rješenja na svim nivoima vlasti potrebne su sveobuhvatne analize i donošenje niza konkretnih mjera.

Tabela 3.1. Komparacija nezaposlenosti po kantonima u FBiH

Kanton	2018.	2019.	2020.	2021.	10/2022	2021/2018	% 2021/2018
Kanton Sarajevo	62.561	59.570	63.496	57.965	55.380	-7.181	-11%
Hercegovačko-neretvanski	30.703	29.221	31.807	29.811	27.420	-3.283	-11%
Tuzlanski	79.378	75.461	76.878	70.301	68.894	-10.484	-13%
Srednjobosanski	34.777	33.303	34.685	32.506	31.018	-3.759	-11%
Zeničko-dobojski	58.577	55.674	56.159	52.365	52.147	-6.430	-11%
Zapadnohercegovački	10.820	10.549	11.268	10.854	10.671	-149	-1%
Bosansko-podrinjski	3.169	3.095	3.331	3.159	2.966	-203	-6%
Posavski	4.362	4.093	4.253	3.998	3.893	-469	-11%
Kanton 10	7.388	6.766	6.385	6.132	5.754	-1.634	-22%
Unsko-sanski	38.172	35.838	34.982	32.626	29.458	-8.714	-23%
Federacija BiH	329.907	313.570	323.244	299.717	287.601	-42.306	-13%

Fluktuacija radne snage

Tabela 3.2. Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe

Mjesec/godina	Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe
01/2022	102

02/2022	82
03/2022	115
04/2022	151
05/2022	153
06/2022	153
07/2022	109
08/2022	87
09/2022	94
10/2022	102
Ukupno	1148

U posljednjem periodu evidentan je trend na iseljavanju radno sposobnog stanovništva. U 2022. godini, do oktobra mjeseca, je sa područja Zeničko-dobojskog kantona u inostranstvu zaposleno 1.148 osoba sa evidencije nezaposlenih.

Ovaj podatak se se odnosi na lica koja su prije zaposlenja u inostranstvu bila na evidenciji za zapošljavanje. Tačan broj stvarno iseljenih se ne može utvrditi s obzirom da postoji i određen broj lica koja odlaze iz radnog odnosa, odnosno lica koja nisu bila na evidenciji Službe.

S druge strane, u 2022. godini, do kraja septembra, na području Zeničko-dobojskog kantona je izdato 189 radnih dozvola stranim državljanima.

Tabela 3.3. Fluktuacija radne snage u 2022. godini

Mjesec/ godina	Novoprijavljena lica koja traže posao	Broj lica brisanih iz evidencije	Fluktuacija
01/2022	1.711	1.678	33
02/2022	1.474	1.777	-303
03/2022	1.647	2.161	-514
04/2022	1.500	2265	-765
05/2022	1.534	2.115	-581
06/2022	2.547	2.028	519
07/2022	2.247	1.521	726
08/2022	2.184	3.577	-1.393
09/2022	2.019	4.794	-2.775
10/2022	2.071	3.120	-1.049
Ukupno	18.934	25.036	-6.102

U 2022. godini prema podacima Službe, u Zeničko-dobojskom kantonu ukupno je novoprijavljeno 18.394 lica, dok je broj brisanih lica sa evidencije 25.036. Trend rasta nezaposlenosti, odnosno većeg broja novoprijavljenih lica na evidenciju je prisutan kroz sve mjesece, osim januara, juna i jula kada je bio veći broj brisanih sa evidencije od broja novoprijavljenih lica na evidenciju. Od ukupnog broja brisanih lica sa evidencije njih 19.411, odnosno 77,53 %, je stupilo u radni odnos, dok su ostali brisani po drugim osnovama.

U 2022. godini ukupno su na evidenciju nezaposlenih prijavljene 12.423 osobe po prestanku radnog odnosa ili 67,53% .

Posmatrajući period 2020.-2022. godina može se zaključiti da je stopa nezaposlenosti u

odnosu na radno aktivno stanovništvo u ranijim periodima bila u konstantnom opadanju. Iz tabele 3.4., prema dostavljenim podacima od strane JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona je vidljivo da je u 2022. godini bilo većih oscilacija u broju zaposlenih.

Tabela 3.4.: Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti

Mjesec	Zaposleni	Nezaposleni	Radno aktivno stanovništvo	% nezaposlenosti u radno aktivnom stanovništvu
12/2020.	85.766	56.159	141.925	39,57%
12/2021.	86.527	52.365	138.892	37,70%
01/2022	86.586	52.426	139.012	37,71%
02/2022	86.382	52.051	138.433	37,60%
03/2022	86.294	51.572	137.866	37,41%
04/2022	86.810	50.812	137.622	36,92%
05/2022	86.878	50.245	137.123	36,64%
06/2022	86.604	50.589	137.193	36,87%
07/2022	86.615	56.297	142.912	39,39%
08/2022	85.726	57.327	143.053	40,07%
09/2022	87.075	57.704	144.779	39,86%
10/2022	87.339	52.147	139.486	37,39%

U novembru 2022. godine na području Zeničko-dobojskog kantona na evidenciji nezaposlenih najveći broj je kvalifikovane radne snage i to 37.000, dok je nekvalifikovanih 15.141. S obzirom da nekvalifikovana radna snaga ulazi u teško zapošljivu skupinu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona podržava projekte prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja, te je oformljeno i Vijeće za obrazovanje odraslih s ciljem poduzimanja koraka ka izradi sistemskih rješenja za obrazovanje i prekvalifikaciju osoba iz teško zapošljivih skupina, a u skladu sa stvarnim potrebama na tržištu rada. U tom smislu Ministarstvo u saradnji sa Privrednom komorom Zeničko-dobojskog kantona, kontinuirano od 2019. godine radi na realizaciji zajedničkih projekata po osnovu Memoranduma o saradnji - Sinergijom do lakšeg zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu, koji za cilj imaju sufinansiranje programa obuke i zapošljavanja nezaposlenih osoba kroz prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručna osposobljavanja za potrebe poznatih poslodavaca.

Kada se govori o teritorijalnoj nezaposlenosti, najveći broj registrovane nezaposlenosti je na području grada Zenice, gdje je od 16.729 osoba, najviše nezaposlenih sa KV stručnom spremom 5.899 osoba, 4.662 osoba je sa srednjom stručnom spremom i NKV i 4.324. Najmanji broj nezaposlenih je na području općine Usora, njih 587.

Tabela 3.5. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih po općinama – oktobar 2022. godine

Grad/općina	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	UKUPNO
Breza	104	5	533	5	0	477	28	335	1.487
Doboj-Jug	24	0	149	0	2	256	8	210	649
Kakanj	402	27	1.369	0	21	2.250	127	1.596	5.792
Maglaj	125	9	633	1	5	1.125	104	1.417	3.419
Olovo	59	10	400	0	2	336	10	439	1.256
Tešanj	296	23	1.325	4	22	2.372	122	1.843	6.007
Usora	29	1	119	0	0	237	7	194	587
Vareš	24	2	242	3	1	275	8	219	774
Visoko	430	41	1.402	1	9	2.365	32	1.635	5.915
Zavidovići	257	11	1.422	0	13	2.186	100	1.694	5.683
Zenica	1.145	99	4.662	74	82	5.899	450	4.324	16.735
Žepče	126	9	915	0	8	1.409	141	1.235	3.843
	3.021	231	13.171	88	165	19.187	1.137	15.141	52.147

Tabela 3.6. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih po općinama – oktobar 2022. godine

Stepen stručnog obrazovanja	2020. godina		2021. godina		10.2022. godina	
	(stanje 31.12.)		(stanje 31.12.)			
	NO	% Udio	NO	% Udio	NO	% Udio
Doktori nauka (VSS-3)	4	0%	4	0%	4	0%
Magistri (VSS-2)	472	1%	409	1%	399	1%
Visoko stručno obrazovanje (VSS-1)	2.985	5%	2.742	5%	2.618	5%
Više stručno obrazovanje (VŠ-2)	6	0%	5	0%	15	0%
Više stručno obrazovanje (VŠ-1)	249	0%	227	0%	223	0%
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	13.656	24%	12.876	25%	13.171	25%
Niže stručno obrazovanje (NSS)	104	0%	87	0%	88	0%
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	254	0%	203	0%	165	0%
Kvalifikovani radnik (KV)	20.600	37%	19.140	37%	19.187	37%
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	1.398	2%	1.263	2%	1.137	2%
Nekvalifikovani radnik (NK)	16.431	29%	15.409	29%	15.141	29%
UKUPNO	56.159		52.365		52.147	

Posmatrajući 2020. godinu i oktobar 2022. godine udjeli kvalifikacionih struktura se nisu bitnije mijenjali, odnosno broj nezaposlenih po svim kvalifikacionim strukturama se smanjivao srazmjerno smanjenju ukupnog broja nezaposlenih. Osobe sa srednjom stručnom spremom su imale sporiji pad broja nezaposlenih u odnosu na ostale kvalifikacione skupine.

Broj nezaposlenih koji prvi put traže zaposlenje u oktobru 2022. godine je bio 13.929 osoba od čega je 9.851 žena. Najbrojnije su osobe sa NKV strukom (5.261 osoba), KV (3.998 osoba) i završenom srednjom školom SSS (3.437 osoba). Zbog navedenog strateški cilj programa rada Ministarstva i u 2022. godini će biti usmjeren na aktivnosti kojima se stvara ambijent za zapošljavanje i samozapošljavanje mladih nezaposlenih osoba, a naročito na aktivnosti sufinansiranja prvog zapošljavanja i poticanju samozapošljavanja, koliko to bude finansijski dopustivo.

Tabela 3.7. Broj nezaposlenih osoba koji prvi put traže zaposlenje u 2022. godina

Mjesec	Ukupno	od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Januar	18.056	12.969	1.247	22	3.853	29	8	5.087	401	7.409
Februar	17.820	12.828	1.205	20	3.792	28	8	5.019	401	7.347
Mart	17.556	12.675	1.146	20	3.714	28	8	4.927	400	7.313
April	17.246	12.517	1.082	20	3.596	29	8	4.824	399	7.288
Maj	17.014	12.398	1.062	21	3.529	28	8	4.741	394	7.231
Juni	17.531	12.595	1.019	21	3.957	28	7	4.918	395	7.186
Juli	13.119	9.149	863	22	3.296	19	9	3.821	263	4.826
Avgust	13.065	9.142	842	21	3.215	18	8	3.833	271	4.857
Septembar	13.151	9.265	786	21	3.186	17	8	3.865	285	4.983
Oktobar	13.929	9.851	888	24	3.437	18	8	3.998	295	5.261

Tabela 3.8. Pregled nezaposlenih osoba, u odnosu na starosnu i spolnu strukturu

Godine starosti	Spol	2020. godina	2021. godina	10.2022. godina
-----------------	------	--------------	--------------	-----------------

		NO	Index	NO	Index	NO	Index
od 15-19 god.	Svega	744	1%	628	1%	1927	4%
	Žena	309	1%	275	1%	890	3%
od 20-24 god.	Svega	7.960	15%	6.387	12%	5.092	10%
	Žena	4.570	15%	3.716	12%	2.995	10%
od 25-29 god.	Svega	3.768	6%	3.991	8%	6.223	12%
	Žena	2.475	7%	2.670	9%	4.224	13%
od 30-34 god.	Svega	3.800	7%	3.216	6%	5.620	11%
	Žena	2.581	8%	2.265	7%	3.899	12%
od 35-39 god.	Svega	6.227	11%	5.561	11%	5.659	11%
	Žena	4.288	13%	3.919	12%	3.861	12%
od 40-44 god.	Svega	6.032	11%	5.705	11%	5.357	10%
	Žena	3.881	11%	3.798	12%	3.387	11%
od 45-49 god.	Svega	6.068	11%	5.488	10%	5.757	11%
	Žena	3.606	11%	3.382	11%	3.375	11%
od 50-54 god.	Svega	6.121	11%	6.041	12%	5.896	11%
	Žena	3.541	11%	3.492	11%	3.297	11%
od 55-59 god.	Svega	6.668	12%	6.316	12%	6.433	12%
	Žena	3.636	11%	3.438	11%	3.282	11%
Preko 60 god.	Svega	8.771	15%	9.032	17%	4.183	8%
	Žena	4.179	12%	4.413	14%	2.003	6%
Ukupno	Svega	56.159	100%	52.365	100%	52.147	100%
	Žena	33.066	100%	31.368	100%	31.213	100%

Tabela br. 3.9. Pregled nezaposlenih osoba koje su novoprijavljene, brisane sa evidencija i zaposlene uz posredovanje službe ZE-DO kantona

Godina	Obilježje		Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO
2020.	od 1.1.2020. do 31.12.2020.	Novoprijavljeni	804	380	2.560	1.487	704	3.403	201	570	3.137	2.425	8.488	1.568	25.727
		Brisani	736	361	2340	1.409	670	2959	166	516	2748	2.093	8.120	1.520	23.638
		Zaposleni	503	154	1.581	979	68	2.127	116	401	1.980	1.501	5.744	840	15.994
	Ukupno NO		1.642	684	6.039	3.826	1.409	5.814	610	929	6.393	6.095	18.664	4.054	56.159
	Zdravstvena zaštita		1.321	512	4.266	2.634	1.226	4.640	424	758	5.504	4.791	15.889	3.431	45.396
2021.	od 1.1.2021. do 31.12.2021.	Novoprijavljeni	658	282	2.301	1.183	449	2.606	128	370	2.507	2.011	7.417	1.320	21.232
		Brisani	781	327	2626	1.430	601	3103	178	461	2798	2.414	8.654	1.475	24.848
		Zaposleni	578	154	1.538	1023	37	2.165	121	314	1.820	1.617	5.690	898	15.955
	Ukupno NO		1.516	639	5.688	3.566	1.249	5.300	558	831	6.080	5.679	17.360	3.899	52.365
	Zdravstvena zaštita		1.215	495	4.201	2.475	1.093	4.230	378	674	5.220	4.512	15.054	3.295	42.842
10.2022.	od 1.1.2022. do 31.10.2022.	Novoprijavljeni	576	250	2.123	1.043	336	2.318	134	347	2.279	1.864	6.581	1.083	18.934
		Brisani	1439	249	2.956	1.576	370	3.237	131	468	2.846	2.221	8.369	1.174	25.036
		Zaposleni	1258	165	2.365	1231	113	2.709	104	362	1.952	1.637	6.698	817	19.411
	Ukupno NO		1.488	649	5.793	3.420	1.256	6.008	587	774	5.916	5.683	16.730	3.843	52.147
	Zdravstvena zaštita		1.227	560	4.176	2.507	1.010	4.623	424	630	5.264	4.580	14.934	3.329	43.264

Tabela 3.10. Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa oktobrom 2020. godine

RB	Aplikacija - obilježje	Godina	UKUPNO	Zenica	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Žepče
1	Ukupan broj lica koja traže zaposlenje	12/2020.	56.159	18.664	1.642	684	6.039	3.826	1.409	5.814	610	929	6.393	6.095	4.054
		12/2021.	52.365	17.360	1.516	639	5.688	3.566	1.249	5.300	558	831	6.080	5.679	3.899
		10/2022.	52.147	16.730	1.488	649	5.793	3.420	1.256	6.008	587	774	5.916	5.683	3.843
2	Demobilisana lica	12/2020.	7.432	2.089	182	128	438	619	173	1.101	163	181	899	780	679
		12/2021.	6.988	1.928	170	118	413	592	159	1.048	152	165	844	765	634
		10/2022.	6.373	1.509	150	126	383	565	151	1.049	152	135	812	729	612
3	Broj nezaposlenih - RVI	12/2020.	600	159	12	8	33	67	15	67	10	11	52	103	63
		12/2021.	572	142	12	7	32	59	13	66	11	11	56	103	60
		10/2022.	523	121	12	8	27	56	13	65	10	8	45	101	57
4	Broj evidentiranih nezaposlenih lica članova porodica poginulih boraca	12/2020.	508	168	14	1	74	1	11	21	4	3	87	65	59
		12/2021.	483	153	11	1	73	5	11	20	7	1	89	68	44
		10/2022.	462	127	11	3	71	9	13	18	6	2	85	66	51
5	Broj evidentiranih nezaposlenih lica ostalih invalida	12/2020.	936	354	28	10	89	94	3	82	7	20	62	95	92
		12/2021.	879	328	24	9	96	92	3	77	7	19	65	74	85
		10/2022.	748	262	26	9	77	76	3	74	6	14	57	72	72
6	Ostala nezaposlena lica	12/2020.	46.683	15.894	1.406	537	5.405	3.045	1.207	4.543	426	714	5.293	5.052	3.161
		12/2021.	43.443	14.809	1.299	504	5.074	2.818	1.063	4.089	381	635	5.026	4.669	3.076
		10/2022.	44.041	14.711	1.289	503	5.235	2.714	1.076	4.802	413	615	4.917	4.715	3.051

U tabelama 3.8., 3.9. i 3. 10. dat je presjek po određenim kategorijama nezaposlenih, te iz istih proizilazi da je neophodno zajedničko djelovanje svih institucija da se primjenom Zakona o obrazovanju odraslih u Zeničkodobojskom kantonu u okviru brojnih zanimanja omogućiti obrazovanje, stručno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija i specijalizacija, što će u konačnici poboljšati i strukturu nezaposlenih osoba u pogledu stručne spreme.

U oktobru 2022. godine broj mladih nezaposlenih osoba u skupini od 15-34 godine starosti je 18.820 osoba ili 37% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih u ovom periodu. Broj nezaposlenih žena u oktobru 2022. godine u odnosu na 2021. godinu smanjio se za 175.

Veliki broj nezaposlenih osoba je u dobnoj granici od 50-65 godina, njih 16.512 osoba, i spadaju u teže zapošljive kategorije. Zbog ovih podataka neophodno je pokrenuti nove projekte zapošljavanja teško zapošljivih kategorija.

U tabeli br. 3.9. dat je pregled novoprijavljenih nezaposlenih osoba, brisanih osoba sa evidencije, te zaposlenih osoba, sa osvrtom na podatke o ostvarivanju zdravstvene zaštite službeno registrovanih nezaposlenih osoba.

U 2022. godini do oktobra mjeseca, broj brisanih iz evidencije nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu je iznosio 25.036 od čega je brisano zbog zaposlenja 19.411. Najveći broj brisanih zbog zaposlenja je u Zenici 6.698 osoba i Tešnju 2.709, a najmanji u Olovu 113 osoba.

Učešće korisnika prava na zdravstveno osiguranje u ukupnom broju nezaposlenih osoba u 2022. godini je sa 82,96% (43.264 osobe).

Prema datim podacima uočava se veliki broj osoba koje ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu putem Službe za zapošljavanje iz čega je vidljivo da Služba za zapošljavanje veliki dio svojih resursa, kako materijalnih tako i ljudskih, koristi za regulisanje prava iz zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba.

Stoga je neophodno što hitnije donijeti propise kako bi se administriranje zdravstvene zaštite nezaposlenih osoba izmjestilo iz ovog resora, odnosno Služba svoje kapacitete usmjerila na vršenje osnovne djelatnosti, a to je posredovanje u zapošljavanju.

Kada je riječ o posebnim kategorijama nezaposlenih osoba, u periodu od 2020. godine do oktobra 2022. godine, evidentirano je smanjenje ukupnog broja nezaposlenih demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica.

Ukupan broj demobilisanih boraca evidentiranih u Službi je za 615 osoba manji u oktobru 2022. godine u odnosu na decembar 2020. godine, broj RVI se smanjio za 49, broj evidentiranih nezaposlenih osoba članova porodica poginulih boraca u oktobru 2022. godine je 462 osoba, te je evidentirano smanjenje u odnosu na 2020. godinu.

Smanjenje broja nezaposlenih osoba koji su pripadnici ranjivih skupina je djelimično i rezultat programa zapošljavanja koju su sufinansirani od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona i Federalnog zavoda za zapošljavanje, posebno kada je riječ o boračkoj populaciji. Također, Federalni zavod za zapošljavanje kontinuirano sufinansira i ostale ranjive kategorije kao što su pripadnici romske populacije, dugoročno nezaposleni, programi sufinansiranja zapošljavanja žena i slično. Pored posebnih programa, i za sve ostale programe postoji prednost prilikom zapošljavanja pripadnika ranjivih kategorija.

Najbrojnija zanimanja osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba sa VSS i VŠS stručnom spremom i dalje prevladavaju pravnici i ekonomisti. Kod osoba sa SSS stručnom spremom najbrojniji su ekonomski tehničari i maturanti gimnazije, a kod osoba sa KV i VKV dominiraju prodavači.

Tabela 3.11. Nezaposlene osobe na evidenciji - najbrojnija zanimanja po stručnoj spremi za

VSS	Ukupno	Žena	VSS	Ukupno	Žena
Pravnik	397	228	Ekonomista	65	28
Ekonomista	377	205	Pravnik	24	11
Mašinski inženjer	137	64	Učitelj predškolske djece	11	5
Profesor engleskog jezika	96	42	Građevinski inženjer	9	5
Inženjer drumskog saobraćaja	86	41	Medicinska sestra	7	3
SSS	Ukupno	Žena	KV i VKV	Ukupno	Žena
Ekonomski tehničar	2337	1744	Prodavač	2987	2447
Maturant gimnazije	1726	1162	Frizer	2024	1502
Mašinski tehničar	1010	672	Bravar	1149	741
Medicinska sestra	951	604	Kuhar	1023	673
Tekstilni tehničar	485	255	Automehaničar	810	460

4. AKTIVNOSTI USMJERENE NA SUZBIJANJU SIVE EKONOMIJE I RADA NA CRNO

Pojam „siva ekonomija“ kao široka ekonomska kategorija koja u sebe uključuje sve moguće pojavne oblike sivog tržišta, prije svega podrazumjeva zapošljavanje radne snage suprotno zakonu (rad na crno), neplaćanje poreza i doprinosa za zaposlene, izbjegavanje plaćanja poreza na promet i carina na kupljenu ili uvezenu robu, različite oblike nelojalne konkurencije, dodjeljivanje poslova i nabavku roba mimo zakonske procedure, neplaćanje kupljene robe u zakonskim rokovima i sl.

Sa stanovišta politike zapošljavanja, siva ekonomija ostavlja dugoročne posljedice na ekonomski i privredni razvoj regija i zemlje kao cjeline, ali i na radno sposobno stanovništvo koje se ne može legalno zaposliti. Posljedica toga je da ogromni kapital uložen u obrazovanje tog stanovništva propada, te se na indirektan način stvaraju socijalni slučajevi.

Kada se radi o dijelu „sive ekonomije“ koji se odnosi na neplaćanje doprinosa za zaposlene, u 2022. godini je Vlada Zeničko-dobojskog kantona sufinansirala isplatu doprinosa za tri firme iz oblasti namjenske industrije sa područja Zeničko-dobojskog kantona (iz Kaknja, Zavidovića i Zenice). Radi se o ukupno 43 radnika koji su ostvarili uslove za penzionisanje, te su im stvoreni preduslovi za adekvatno socijalno zbrinjavanje. Takođe, izvršena je uplata doprinosa za jednog pojedinca iz Kaknja, kojem je firma u kojoj je bio zaposlen likvidirana. Ukupna vrijednost socijalnog zbrinjavanja radnika firmi koje su otišle u stečaj, likvidaciju ili nisu u mogućnosti da raspoloživom imovinom izmire obaveze prema radnicima je 204.928,95 KM. Također je sufinansirano socijalno zbrinjavanje radnika koji su ostali bez posla isplatom jednokratne pomoći na području Općine Zavidovići.

„Rad na crno“ i dalje ostaje objektivni problem, koji dovodi do pojave nelojalne konkurencije među poslodavcima, negativno utiče na prikupljanje sredstava u fondove, a ono što je takođe bitno, jeste da zbog „rada na crno“ imamo i nerealne statističke podatke na osnovu kojih je potrebno planirati politike i pravce djelovanja.

JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona po preuzimanju spiskova osoba zatečenih u radu „na crno“ od strane Kantonalne uprave za inspeksijske poslove radi na brisanju pomenutih osoba sa evidencije, ukoliko se nalaze na evidenciji nezaposlenih.

Uvidom u spisak poslodavaca kod kojih je evidentiran „rad na crno“ uočljivo je da su to uglavnom poslodavci koji se bave uslužnom djelatnošću (trgovina, ugostiteljstvo).

Period	2020.	2021.	10.2022.
--------	-------	-------	----------

	godina	godina	godine
Januar	3	10	3
Februar	36	15	21
Mart	2	32	39
April	275	14	20
Maj	7	14	41
Juni	39	17	35
Juli	23	6	48
Av gust	16	26	19
Septembar	30	11	38
Okto bar	10	33	31
Novembar	17	19	
Decembar	10	13	
UKUPNO	468	210	295

5. AKTIVNE I PASIVNE MJERE ZAPOSŁJAVANJA

I. Poticaji i aktivnosti na svim nivoima vlasti koji utiču na stanje u oblasti zapošljavanja

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku je prikupilo značajan broj podataka koji se odnose na sufinansiranje privrednih subjekata u smislu davanja poticajnih sredstava za poslovanje i zapošljavanje, kao i podatke o utrošenim sredstvima u cilju zapošljavanja i samozapošljavanja, a koji se ne realizuju putem JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

U 2021. i 2022. godini Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je odobrilo značajna finansijska sredstva za korisnike sa područja Zeničko-dobojskog kantona, a koja su u direktnoj ili indirektnoj vezi sa zapošljavanjem.

U 2021. godini je za područje Zeničko-dobojskog kantona odobreno ukupno 1.096.272,88 KM za:

- Projekat "Unapređenje institucijalne poduzetničke infrastrukture" - za tri razvojne agencije s područja kantona odobreno je ukupno 24.000 KM
- Projekat „Digitalna transformacija malih i srednjih preduzeća“ – za tri subjekta odobreno je ukupno 7.806,71 KM
- Projekat „Poticaj udruženjima i komorama“ – za jedno udruženje i jednu privrednu komoru odobreno je ukupno 11.900 KM
- Projekat „Jačanje konkurentnosti MSP-a“ – za 38 subjekata odobreno je ukupno 1.052.566,17 KM

U 2022. godini je za područje Zeničko-dobojskog kantona odobreno ukupno 1.551.058,89 KM za:

- Projekat „Izgradnja poduzetničkih zona“ – za četiri lokalne samouparve odobreno je ukupno 546.350 KM
- Projekat "Unapređenje institucijalne poduzetničke infrastrukture" - za četiri razvojne agencije s područja kantona odobreno je ukupno 31.890 KM
- Projekat „Poticaj za opstanak tradicionalnih i starih zanata“ – za 7 subjekata odobreno je ukupno 21.153,94 KM

- Projekat „Poticaj udruženjima i komorama“ – za jedno udruženje i jednu privrednu komoru odobreno je ukupno 11.900 KM
- Projekat „Poticaj za razvoj obrta i srodnih djelatnosti“ – za 19 subjekata odobreno je ukupno 127.627,78 KM
- Projekat „Poticaj novoosnovanim subjektima“ – za 34 subjekta odobreno je ukupno 214.032,77 KM
- Projekat „Jačanje konkurentnosti MSP-a“ – za 19 subjekata odobreno je ukupno 598.104,40 KM

Ministarstvo za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona

U 2022. godini su objavljena dva javna poziva koja su imala za cilj zapošljavanje i samozapošljavanje pripadnika boračke populacije.

- 1) Po Javnom pozivu za zapošljavanje pripadnika branilačke populacije putem zapošljavanja u pravnim licima ovo ministarstvo je za 18 učesnika programa opredijelilo 130.800 KM. Ugovorom o zapošljavanju je definisana obaveza zaključivanja ugovora na 24 mjeseca .
- 2) Po Javnom pozivu za samozapošljavanje pripadnika branilačke populacije kreirane su tri varijante, a koje obuhvataju i pripadnike koji su u prethodnoj godini osnovali pravno lice, te uposlili određeni broj radnika. Za ovu svrhu je za 265 osoba opredijeljeno 764.000 KM.

Osim navedenih programa, Ministarstvo za boračka pitanja je potpisalo Sporazum o međusobnoj saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i Službom za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona u cilju realizacije projekta „Sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branilaca 2022“ te je opredijelilo sredstva u iznosu 100.000,00 KM.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH

Po osnovu dva javna poziva za dodjelu novčanog stimulansa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom od 16.03.2022. godine i 25.08.2022. godine Fond je dodijelio značajna sredstva na području Zeničko-dobojskog kantona i to 666.350 KM za zapošljavanje 52 osobe sa invaliditetom od kojih je 41 osoba zaposlena u privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i udruženjima (pod posebnim uslovima), te je za samozapošljavanje je podržano 9 obrtnika.

Gradovi i općine sa područja Zeničko-dobojskog kantona

Općina Maglaj je i 2022. godine Javnim pozivom „Starter 2022. – Edukativni program za poboljšanje mogućnosti samozapošljavanja“ pružila priliku potencijalnim kandidatima da putem start-up šeme treninga educira i pripremi određeni broj zainteresiranih mladih poduzetnika da pokrenu vlastite biznise. Program odabira kandidata je obuhvatao takmičenje u sticanju potrebnih znanja i vještina u poduzetništvu, pisanje vlastitih poslovnih planova, te je za 13 najboljih dodijeljeno ukupno 35.000 KM.

Općina Kakanj kontinuirano radi na poboljšanju socijalno-ekonomskih uvjeta kao i stvaranju ambijenta za nova zapošljavanja na području općine Kakanj. Iz Budžeta se svake godine izdvajaju podsticajna sredstva namijenjena privrednim subjektima koji grade nove

objekte za proizvodne i poslovne namjene.

I u 2022. godini je nastavljen projekat „Pokreni svoj posao u Kaknju“ kojim je predviđeno sufinansiranje pokretanja i održavanje malih biznisa. U 2022. godini je sufinansirano pokretanje 32 fizičkih/pravnih lica koji su registrovali djelatnost.

Svaki kandidat je podržan u smislu refundacije troškova doprinosa u obimu 100% za prvu godinu poslovanja i 50% za drugu godinu, te kroz sufinansiranje troškova pokretanja registrovane djelatnosti u iznosu od 413 KM/mj odnosno 206,50 KM/mj, te sufinansiranje nabavke mašina i opreme neophodnih za obavljanje registrovane djelatnosti u iznosu od 3.000 do 5.000 KM ovisno o broju zaposlenih.

U 2022. godini je realizovan i projekat „Međuopćinskom saradnjom do bolje i inkluzivnije prakse podrške start-up-ima“ u okviru kojeg je pokrenuto 12 novih biznisa. Međuopćinsko partnerstvo općina Jablanica, Kakanj i Konjic u okviru ovog projekta koji finansira Evropska unija kroz projekat „EU4Business – za konkurentnu i inovativnu domaću ekonomiju“ će kreirati sveobuhvatni i inkluzivni sistem podrške za razvoj novih biznisa, te će predstavljati novu poduzetničku infrastrukturu za ranjive kategorije, sa posebnim naglaskom na žene, mlade i osobe sa invaliditetom.

Programom utroška sredstava iz Budžeta općine Kakanj za 2022. godinu izdvojena su sredstva i za sljedeće projekte:

- “Sufinansiranje troškova zapošljavanja radnika” putem kojeg je 24 poduzetnika zaposlilo 32 osobe sa evidencije nezaposlenih.
- “Refundacija troškova osnivanja firme” – za ovaj program Javni poziv traje tokom cijele godine, te je u 2022. godini 56 pravnih/fizičkih lica ostvarilo pravo na refundaciju dijela troškova osnivanja.
- “Stručno osposobljavanje i pripravnički staž lica sa završenom VSS” putem kojeg je 28 VSS osoba pristupilo stručnom osposobljavanju.
- “Podsticaj za registraciju poljoprivrede kao osnovne djelatnosti” putem kojeg se refundiraju troškovi doprinosa. U prve dvije godine općina sufinansira troškove doprinosa u 100% iznosu dok u trećoj sufinansira 50% plaćenih doprinosa. U 2022. godini 15 poljoprivrednih proizvođača je ostvarilo pravo na poticaj.
- “Podrška razvoju biznisa marginaliziranih grupa žena” koji se sprovodi u saradnji sa USAID-om. Namijenjen je ženama koje do sada nisu bile vlasnice registrovanog biznisa, a imaju prebivalište na području općine Kakanj, a pripadaju nekoj od ciljanih skupina žena. U toku je odabir korisnica, te se očekuje potpisivanje ugovora u toku decembra 2022. godine.

Općina Usora je u 2022. godini donijela Program poticaja za razvoj gospodarstva za 2022. godinu s ciljem poticanja osoba na zapošljavanje i samozapošljavanje, veće i lakše uključivanje u poduzetništvo te stvaranje novih radnih mjesta radi ostvarivanja i održavanja veće stope zaposlenosti. U 2022. godini su imali sljedeću strukturu poticaja:

- Potpora novoosnovanim subjektima i samozapošljavanje za što je osigurano 10.000 KM za 5 mikrobiznisa.
- Sufinansiranje kroz program za dijasporu u okviru zajedničkog fonda od 40.000 KM iz kojeg će se podržati dva poslovna subjekta.
- Sufinansiranje osnivanja mikro biznisa kroz Fond za podršku mikrobiznisa mladih u saradnji sa Fondacijom Mozaik te se za 2 mikrobiznisa opredilelilo 2.000 KM po projektu.

U toku 2022. godine **Općina Žepče** je realizovala jedan javni poziv iz oblasti zapošljavanja i samozapošljavanja i to:

- Javni poziv za dodjelu novčanih sredstava u svrhu samozapošljavanja nezaposlenih osoba sa područja općine Žepče. Za 25 korisnika je odobreno ukupno 70.000 KM

Na projekat „Podrška razvoju start-up ideja mladih, **Općina Tešanj**, u 2022. godini je potpisano 8 ugovora za osnivanje start-upa. Ovaj projekat podržava novootvorene subjekte kroz refundaciju troškova registracije djelatnosti, subvencioniranja dijela bruto plaće, dijela troškova nabavke opreme, opremanja prostora, nabavke opreme i repromaterijala. Ukupna sredstva namijenjena za realizaciju ovog projekta su 60.000 KM

Kroz saradnju sa Fondacijom Mozaik i Fondacijom za dijasporu, dodatno su osnovana 4 start-up poslovna subjekta.

Grad Visoko je Programomj utroška sredstava iz Budžeta grada Visoko za podršku biznisu, privrednicima i obrtnicima za 2022. godinu predviđena e podrška licima koja su registrovana u do 31.12.2021. godine kao obrtnici u oblasti primarne poljoprivredne proizvodnje kao osnovno ili dopunsko zanimanje, te privrednim društvima kojima je pretežna djelatnost poljoprivredna proizvodnja.

Pored toga, izdvojila su se i značajna sredstva za vlasnike privrednih djelatnosti, a pripadaju u kategoriju osoba sa invaliditetom 70% i više, vlasnicima tradicionalnih obrta iz oblasti proizvodnje hrane i za fizička lica do 35 godina starosti koja su do 31.03.2022. godine osnovala privrednu djelatnost kao osnovno zanimanje.

U toku je realizacija Projekta „Visoko – Brend poduzetništva“ koji se implementira putem lokalnog partnerstva za zapošljavanje . Ovaj projekat podržan je i od strane SR Njemačke i Evropske unije, za koje je predviđena novčana podrška za inovativne biznise za 20 korisnika.

II. JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona

A. Aktivne mjere (2020., 2021. i do 31.10.2022.)

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Programom rada i Finansijskim planom Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2022. godinu, provođeni su različiti programi i mjere aktivne politike zapošljavanje.

Kao i u prethodnom periodu programi i mjere aktivne politike zapošljavanje bile su usmjerene na poticanju potražnje za radnom snagom kod poslodavaca, te pružanje podrške nezaposlenim osobama kroz poboljšanje njihove zapošljivosti i konkurentnosti, sticanje radnog iskustva i potrebnih vještina, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, kao i poticanja njihovog samozapošljavanja (pokretanjem djelatnosti/društva). Provođenjem aktivnih mjera zapošljavanja nastojalo se ostvariti zapošljavanje što većeg broja nezaposlenih osoba.

U 2022. godini Služba je nastavila realizaciju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja započeti u prethodnim godinama u 2020. i 2021. godini.

Program sufinansiranja zapošljavanja 2022

Za realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2022, raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje po kantonima, Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 6.854.165,66 KM.

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja osoba sa evidencije nezaposlenih sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti mladih osoba bez radnog iskustva kroz osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva.

Programom se kroz različite mjere obuhvaju: mladi bez radnog iskustva – pripravnici, žene, osobe dobi do 35 godina sa radnim iskustvom/stažom, osobe preko 40 godina, dugotrajno nezaposlene osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih 12 mjeseci i više, osobe nižih kvalifikacija i bez kvalifikacija, demobilizirani branioци.

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

U Programu ne mogu učestvovati:

- poslodavci koji su koristili kreditna sredstva iz poticajnih mjera Zavoda, a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i ne vraćaju redovno dobivena sredstva,
- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa ili koji nemaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu (rad na crno).

Po svakoj objavi Javnog poziva, poslodavcu se može odobriti sufinansiranje zapošljavanja, ukupno po svim mjerama najviše po 20 osoba sa evidencije nezaposlenih po kantonu.

Poslodavcu se neće sufinansirati zapošljavanje osoba koje je već zapošljavao, koristeći ili ne koristeći sredstva iz poticajnih mjera Zavoda, a kojima je prestao radni odnos kod tog poslodavca u posljednjih 48 mjeseci prije dana objave Javnog poziva (izuzev mjere: „Javni radovi i pomoć potrebnima 2022“), odnosno prije dana podnošenja zahtjeva za sufinansiranjem za mjeru Služba u saradnji sa poslodavcima 2022.

Poslodavcu se neće sufinansirati zapošljavanje osoba po mjeri „Periodično/sezonsko zapošljavanje 2022“ koje je već zapošljavao, koristeći ili ne koristeći sredstva iz poticajnih mjera Zavoda, a kojima je prestao radni odnos kod tog poslodavca u posljednja četiri (4) mjeseca prije dana objave Javnog poziva.

Korisnici mjere „Prilika za sve 2022“ su poslodavci, registrovani u Federaciji BiH u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o obrtu.

Korisnici mjere „Javni radovi i pomoć potrebnima 2022“, podmjera Javni radovi, su poslodavci registrovani u Federaciji BiH, i to: javna preduzeća, jedinice lokalne samouprave, federalne, kantonalne/županijske i općinske institucije/ustanove koje djeluju u oblasti socijalne zaštite/skrbi, obrazovanja, kulture, komunalne privrede, ekologije i turizma, kao i nevladine organizacije koje sarađuju sa navedenim institucijama/ustanovama.

Korisnici podmjere Pomoć potrebnima, su poslodavci koji pružaju usluge socijalne zaštite/skrbi, kućne njege, pomoći u kući, pomoći potrebnima i sl., osobama u potrebi.

Poslodavcu se neće sufinansirati zapošljavanje osoba, tj. neće se zaključiti ili će se raskinuti ugovor o sufinansiranju zapošljavanja u slučaju ukoliko Služba/Zavod utvrdi namjeru zloupotrebe ciljeva i drugih odredbi ovog programa.

Korisnici Programa su nezaposlene osobe definisane ciljnim grupama, prijavljene na evidenciji Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos

sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće. Zavod poslodavcu, po dostavljenom pravdanju, refundira određeni iznos koji je definisan svakom mjerom posebno.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja u svim mjerama se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u Programu.

Programom su predviđene sljedeće mjere:

1. Zapošljavanje pripravnika 2022

Cilj ove mjere je da se što većem broju mladih osoba dobi do 30 godina omogući osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, kroz zasnivanje radnog odnosa, te na taj način poboljša njihova konkurentnost i integracija na tržištu rada.

Za osobe sa srednjom stručnom spremom (III i IV stepena), prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva, odnosno aktiviranja liste „na čekanju“, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 440 KM za protekli mjesec rada, odnosno 470 KM za protekli mjesec rada prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Za osobe sa višom (VI stepenom) i visokom stručnom spremom (VII stepenom) ili završenim prvim ciklusom po Bolonjskom procesu (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva, odnosno aktiviranja liste „na čekanju“, uz zasnivanje radnog odnosa na period od dvanaest (12) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 500 KM za protekli mjesec rada, odnosno 530 KM za protekli mjesec rada prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

U ovoj mjeri ne mogu sudjelovati osobe koje su stekle radno iskustvo u potrebnom ili kraćem vremenskom periodu u struci/zvanju za koje su se školovale.

2. Mladi sa iskustvom 2022

Mjera podrazumjeva sufinansiranje zapošljavanja osoba sa radnim iskustvom/stažom, dobi do 35 godina, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, i to bez obzira na stručnu spremu, na period od šest (6) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 440 KM za protekli mjesec rada, odnosno 470 KM za protekli mjesec rada prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

Za osobe sa višom (VI stepenom) i visokom stručnom spremom (VII stepenom) ili završenim prvim ciklusom po Bolonjskom procesu (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva, odnosno aktiviranja liste „na čekanju“, uz zasnivanje radnog odnosa na period od dvanaest (12) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 500 KM za protekli mjesec rada, odnosno 530 KM za protekli mjesec rada prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK najmanje šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju.

3. Zapošljavanje žena 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja žena, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob, na period od šest (6) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 500 KM za protekli mjesec rada.

Za osobe sa višom (VI stepenom) i visokom stručnom spremom (VII stepenom) ili završenim prvim ciklusom po Bolonjskom procesu (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS), bez obzira na radno iskustvo i dob, prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva, odnosno aktiviranja liste „na čekanju“, uz zasnivanje radnog odnosa na period od dvanaest (12) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 500 KM za protekli mjesec rada.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja i broj osoba.

4. Prilika za sve 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu, i to za zapošljavanje u trajanju od šest (6) mjeseci i sufinansiranje za navedni period u mjesečnom iznosu od 440 KM za protekli mjesec rada ili za zapošljavanje u trajanju od dvanaest (12) mjeseci i sufinansiranje u mjesečnom iznosu od 440 KM za protekli mjesec u trajanju od prvih šest (6) mjeseci i iznos od 220 KM za protekli mjesec u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja (za 6 ili 12 mjeseci) i broj osoba.

5. Zapošljavanje demobiliziranih branilaca 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba u skladu sa članom 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine FBiH“, broj 54/19), i to: demobiliziranih branilaca i demobiliziranih branilaca dobrovoljaca, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK, prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu, i to u trajanju od šest (6) ili 12 mjeseci.

Ukoliko se poslodavac opredijeli za zapošljavanje osoba (demobiliziranih branilaca) u trajanju od šest (6) mjeseci, poslodavcu se refundira 500 KM subvencije za protekli mjesec ili se opredijeli za 12 mjeseci, poslodavcu se refundira 500 KM za protekli mjesec u trajanju od prvih šest (6) mjeseci i i iznos od 250 KM za protekli mjesec u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

Ukoliko se poslodavac opredijeli za zapošljavanje osoba (demobiliziranih branilaca dobrovoljaca) u trajanju od šest (6) mjeseci, poslodavcu se refundira iznos od 550 KM subvencije za protekli mjesec ili se opredijeli za 12 mjeseci, poslodavcu se refundira 550 KM za protekli mjesec u trajanju od prvih šest (6) mjeseci i i iznos od 275 KM za protekli mjesec u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja (za 6 ili 12 mjeseci) i broj osoba.

6. Periodično/sezonsko zapošljavanje 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“,

bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu uz zasnivanje radnog odnosa na period od jednog (1) do šest (6) mjeseci.

Zavod poslodavcu mjesečno isplaćuje/refundira iznos od 440 KM za protekli mjesec u trajanju do šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

7. Nova mogućnost 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba koje su u izuzetno teškoj situaciji na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te da se pojača njihova motivacija i aktivnost u traženju posla u skladu sa njihovim potrebama, i to:

- osoba dobi 40 i više prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK minimalno dan prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol, stručnu spremu;
- osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK najmanje 12 mjeseci prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste na čekanju, bez obzira na spol, dob i stručnu spremu;
- osoba niže kvalifikacije ili bez kvalifikacije (NSS, NK, PK) prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK minimalno dan prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol i dob, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) ili 12 mjeseci.

Ukoliko se poslodavac opredijeli za zapošljavanje osoba na period od šest (6) mjeseci, iznos sufinansiranja je 530 KM mjesečno, a u slučaju da se opredijeli za dvanaest (12) mjeseci, iznos od 530 KM za protekli mjesec u trajanju od prvih šest (6) mjeseci i iznos od 265 KM za protekli mjesec u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljavanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja i broj osoba.

8. Javni radovi i pomoć potrebnima 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob, uz zasnivanje radnog odnosa na period od jednog (1) do dvanaest (12) mjeseci.

Cilj ove mjere je ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti, te integracija osoba iz ciljne grupe na tržištu rada, kroz vremenski ograničeni radni angažman, čijim angažmanom se doprinosi društveno korisnom radu i pružanju usluga osobama u potrebi.

U sklopu ove mjere predviđene su dvije (2) podmjere:

1. *Javni radovi* - zapošljavanje/radno angažovanje nezaposlenih osoba na period od jednog (1) do četiri (4) mjeseca u oblasti zaštite i očuvanja okoliša, sanacije divljih deponija, uređenja cesta, otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, zaštite kulturnih spomenika, obrazovnih programa i dr., uz mjesečnu subvenciju od 480 KM za protekli mjesec;
2. *Pomoć potrebnima* - zapošljavanje nezaposlenih osoba na period od jednog (1) do 12 mjeseci u oblasti socijalne zaštite/skrbi, u cilju pružanja podrške specijaliziranim i drugim pravnim subjektima, koji pružaju usluge socijalne zaštite/skrbi, kućne njege, pomoći u kući i sl., osobama u potrebi, uz mjesečnu subvenciju od 450 KM za protekli mjesec za zapošljavanje nezaposlenih osoba bez obzira na stručnu spremu u trajanju do 12 mjeseci, i 550 KM za protekli mjesec za zapošljavanje nezaposlenih

osoba sa visokom stručnom spremom (VSS), te osoba sa završenim prvim ciklusom po Bolonjskom sistemu studiranja (180/240 ECTS) i drugim ciklusom (300 ECTS) u trajanju do 12 mjeseci.

9. Tražim poslodavca 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave javnog poziva/aktiviranja liste „na čekanju“ za ovu mjeru, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) mjeseci ili 12 mjeseci.

Cilj ove mjere je da se motivira nezaposlena osoba u traženju posla uz pomoć Obrasca za traženje poslodavca (Obrazac TP), čije je trajanje ograničeno do 60 dana od dana preuzimanja sa web portala.

Nakon što nezaposlena osoba pronađe poslodavca koji je spreman da je zaposli uz ovu mjeru, poslodavac se, također, prijavljuje za sudjelovanje u Programu putem linka na web portalu: www.fzzz.ba, unoseći sve potrebne podatke te obavezno broj vaučera iz Obrasca – Tražim poslodavca (Obrazac TPO) osobe sa statusom „odobrena“, koju namjerava zaposliti.

Zavod poslodavcu mjesečno isplaćuje/refundira iznos od 500 KM za protekli mjesec u trajanju od šest (6) mjeseci ili 12 mjeseci.

10. Služba u saradnji s poslodavcima 2022

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stupanj obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja zahtjeva za sufinansiranjem kroz suradnju Službe sa poslodavcem i/ili drugim pravnim subjektima. Poslodavac preuzima Obrazac prijave – Služba u suradnji sa poslodavcima 2022 (Obrazac SP), na web portalu Zavoda.

Zavod poslodavcu mjesečno isplaćuje/refundira iznos od 500 KM za protekli mjesec u trajanju do dvanaest (12) mjeseci.

Program sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2022

Cilj ovog Programa je potaknuti osobe sa evidencije nezaposlenih na samozapošljavanje, pokretanjem djelatnosti na period od dvanaest (12) mjeseci, kao i na zapošljavanje drugih osoba sa evidencije nezaposlenih na period od šest (6) mjeseci u pokrenutim djelatnostima.

U Programu mogu učestvovati osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Službi ZDK prije dana objave javnog poziva, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koje čenakon prijave na Javni poziv registrovati i održati djelatnost/društvo u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2019., 2020. i 2021. godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti/društva, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/službe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od šest (6) mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja u svim mjerama se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za određene kategorije nezaposlenih osoba definisane u tački 4. navedenog Programa.

Za realizaciju Programa sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2022, raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje, po kantonima, Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 2.437.036,68 KM.

Programom su predviđene sljedeće poticajne mjere:

- **Poduzetništvo za mlade 2022**

Korisnici ove mjere su mlade osobe dobi do 30 godina, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva, kao i na zapošljavanju drugih osoba osim sebe u okviru pokrenute djelatnosti/društva, koje ispunjavaju navedene uslove.

Korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 550 KM (mjesečno), a ukoliko korisnik sredstava zaposli i neku drugu osobu, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 440 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

Navedeni iznos korisniku sredstava se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

- **Poduzetništvo za žene 2022**

Korisnici ove mjere su žene prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 500 KM (mjesečno), a ukoliko korisnik sredstava zaposli i neku drugu osobu, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 440 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

Navedeni iznos korisniku sredstava se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

- **Poduzetništvo za sve 2022**

Korisnici ove mjere su osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Korisnicima sredstava sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 470 KM (mjesečno), a ukoliko korisnik sredstava zaposli i neku drugu osobu, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 440 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

Navedeni iznos korisniku sredstava se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

- **Poduzetništvo za demobilisane branioc/branitelje 2022**

Korisnici ove mjere su osobe demobilisani borci/branitelji i dobrovoljci, shodno članu 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 54/19) prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Korisnicima sredstava sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 500 KM mjesečno za demobilisane borce, odnosno 550 KM mjesečno za demobilisane borce dobrovoljce. Ukoliko korisnik sredstava zaposli i neku drugu osobu, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 440 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

Navedeni iznos korisniku sredstava se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

- **Druga prilika 2022**

Korisnici ove mjere su osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih dan prije podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika (Obrazac DP), bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Za mjeru „Druga prilika 2022“, nezaposlena osoba/aplikant se direktno prijavljuje Službi, podnošenjem popunjenog Obrasca prijave – Druga prilika (Obrazac DP).

Korisnicima sredstava sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, Zavod će u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 500 KM (mjesečno), a ukoliko korisnik sredstava zaposli i neku drugu osobu, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 440 KM po svakoj zaposlenoj osobi u trajanju od šest (6) mjeseci.

Navedeni iznos korisniku sredstava se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH u školskoj 2022/2023

Cilj Projekta je zapošljavanje odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u školskoj 2022/2023, radi jačanja ljudskih potencijala u svrhu poboljšanja obrazovnog procesa u javnim ustanovama osnovnog obrazovanja.

U projektu mogu sudjelovati osobe prijavljene na evidenciji nezaposlenih prije zasnivanja radnog osnosa kod poslodavca, a koje ispunjavaju uvjete za zaposlenje odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH“, kao i osobe koje su bile zaposlene po Projektu iz 2020 i 2021. godine.

Projektom je određeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i dijela neto plaće u iznosu do 600,00 KM mjesečno po osobi.

Raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje ZDK pripalo je 159.621,28 KM.

Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih

branitelja 2022

Cilj Projekta je zapošljavanje i samozapošljavanje djece šehida/poginulih branitelja, prijavljenih na evidenciju dan prije zaključivanja ugovora o radu, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob.

Za realizaciju Projekta predviđena su sredstva u iznosu od 200.000,00 KM, od čega je 100.000,00 KM osiguralo Ministarstvo za boračka pitanja Vlade ZDK, a 100.000,00 KM Federalni zavod za zapošljavanje.

Projektom je predviđeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i dijela neto plaće u iznosu od 600,00 KM mjesečno po osobi za SSS i NK, te iznos od 800,00 KM mjesečno za osobe u VSS do dvanaest (12) mjeseci.

Isto tako, Projektom je predviđeno sufinansiranje samozapošljavanja nezaposlenih osoba iz ciljne grupe bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo 800,00 KM mjesečno na period do dvanaest (12) mjeseci, a ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu prijavljenu na evidenciju nezaposlenih iz ciljne grupe, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva dijela neto plaće u iznosu od po 600 KM po osobi za SSS i NK, te iznos od 800,00 KM po osobi sa VSS u trajanju do šest (6) mjeseci.

Programa sufinansiranja samozapošljavanja START-UP 2022

Za realizaciju ovog Programa predviđena su sredstva u iznosu od 171.000,00 KM od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona odnosno Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona.

Nosilac realizacije ovog Programa je Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Cilj ovog Programa je poticanje osoba na području Zeničko-dobojskog kantona prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koje će nakon prijave na Javni poziv registrovati i održati djelatnost/društvo u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće. Služba korisniku, po dostavljenom pravdanju, refundira sredstva.

Služba će korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, po dostavljenom pravdanju od strane korisnika, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 530 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 480 KM jednokratno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva. Prilikom isplate prve rate poticaja Služba isplaćuje/refundira i dodatnih 480,00 KM jednokratno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva, a što za period trajanja ugovora iznosi ukupno 6.840,00 KM.

Prednost pri odobravanju sredstava za sufinansiranje samozapošljavanja imaju nezaposlene osobe koje pripadaju nekoj od navedenih kategorija:

- članovi domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen,
- roditelji djeteta sa posebnim potrebama i roditelji teško bolesne djece,
- djeca i supružnici osoba s invaliditetom od 60% i više,
- žrtve nasilja, žrtve nasilja u obitelji i djeca žrtava nasilja, civilne žrtve rata i dr.,
- liječeni ovisnici,
- bivši štićenici doma za nezbrinutu djecu.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnim pozivima iz prethodnih godina koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti/društva, u

čijoj realizaciji su učestvovali Federalni zavod za zapošljavanje/službe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od šest (6) mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

Program sufinansiranja zapošljavanja saradnika/asistenata na organizacionim jedinicama Univerziteta 2022-2023

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja saradnika/asistenata na organizacionim jedinicama Univerziteta u Zenici, radi jačanja ljudskih potencijala u svrhu poboljšanja obrazovnog procesa u javnoj visokoškolskoj ustanovi.

Finansijska sredstva koja su potrebna za realizaciju Programa planirana su u iznosu od 264.000,00 KM koja će biti obezbijedena od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona, odnosno Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona.

Nosilac realizacije ovog Programa je Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona. Korisnici Programa Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport (kroz organizacione jedinice Univerziteta) i nezaposlene osobe utvrđene ciljnom grupom.

Programom je određeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i dijela neto plaće u iznosu do 1.000,00 KM mjesečno po osobi u trajanju do 12 mjeseci.

Univerzitet se obavezuje da će osigurati razliku sredstava iz vlastitih izvora za isplatu ukupnog iznosa bruto plaće, u skladu sa svojim internim aktima i u skladu sa dosavljenim Programom sufinansiranja zapošljavanja saradnika u naučno-nastavno zvanje viši asistent/asistent, za svaku osobu čije se zapošljavanje sufinansira.

Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja od 01.01.2022. do 31.10.2022. godine

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENI H OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRA NJA ZAPOŠLJAVANJ A 2022	Zapošljavanje pripravnika 2022	136.076,98	66
	Mladi sa iskustvom 2022	95.262,66	58
	Zapošljavanje žena 2022	630.900,00	158
	Prilika za sve 2022	1.135.522,68	316
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2022	9.945,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2022	204.600,00	77
	Nova mogućnost 2022	366.018,00	82
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2022	23.232,00	4
	Tražim poslodavca 2022	1.441.200,00	250
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2022	1.544.400,00	273
PROGRAM START UP 2022	Poduzetništvo za mlade 2022	424.068,00	71
	Poduzetništvo za žene 2022	419.220,00	72
	Poduzetništvo za sve 2022	651.076,00	132
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2022	70.080,00	12
	Druga prilika 2022	224.700,00	35
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2022	159.621,28	29
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2022	198.600,00	19
	Programam sufinansiranja samozapošljavanja START-UP 2022	U toku je obrada pristiglih prijava	0
	Program sufinansiranja zapošljavanja	U toku su pripreme za	0

	saradnika/asistenata na organizacionim jedinicama Univerziteta 2022-2023	realizaciju Programa	
		7.734.522,60	1.656

***Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
u 2021. godini***

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENI H OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRAN JA ZAPOŠLJAVANJ A 2021	Tvoja prilika 2021 (<i>Prvo radno iskustvo za mlade nezaposlene osobe dobi do 30 g., i nezaposlene osobe sa radnim iskustvom/stažom dobi do 35 g.</i>)	126.108,00	30
	Zapošljavanje žena 2021	382.410,00	98
	Prilika za sve 2021	1.245.613,00	328
	Doprinos 500 - 2021	0	0
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2021	8.100,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2021	140.202,40	63
	Nova prilika 2021	153.648, 00	35
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2021	13.064,00	4
	Tražim poslodavca 2021	801.900,00	148
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2021	1.098.090,00	184
PROGRAM START UP 2021	Poduzetništvo za mlade 2021	368.088,00	59
	Poduzetništvo za žene 2021	269.622,00	50
	Poduzetništvo za sve 2021	625.206,00	124
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2021	61.260,00	12
	Druga prilika 2021	274.536,00	49
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2021	159.602,18	29
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2021	168.000,00	19
	Program „Obuka i rad“ 2021	105.424,80	26
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama za 2021. godinu	209.100,00	38
	Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2021	136.000,00	16
	Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2021	200.000,00	22
	UKUPNO	6.392.326,38	1.336

***Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
u 2020. godini***

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENI H OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRAN JA ZAPOŠLJAVANJ A 2020	Tvoja prilika 2020	373.992,00	94
	Zapošljavanje žena 2020	372.330,00	112
	Prilika za sve 2020	1.582.600,00	440
	Doprinos 500 - 2020	15.600,00	5
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2020	25.515,00	6
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2020	156.546,00	72
	Nova prilika 2020	243.216,00	59

	Javni radovi i pomoć potrebnima 2020	62.352,00	15
	Tražim poslodavca 2020	213.570,00	37
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2020	3.101.010,00	606
PROGRAM START UP 2020	Poduzetništvo za mlade 2020	250.800,00	39
	Poduzetništvo za žene 2020	411.036,00	69
	Poduzetništvo za sve 2020	691.344,00	131
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2020	143.940,00	23
	Druga prilika 2020	541.182,00	95
	Program „Obuka i rad“ 2020	28.383,60	7
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata s drugim organizacijama i institucijama 2020	42.000,00	7
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2020	132.730,79	24
	Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2020	200.000,00	25
		8.588.147,39	1.866

Pasivne mjere (2020., 2021. i do 31.10.2022.)

Aktivnosti Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona iz oblasti pasivnih mjera, konkretno materijalno-socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba bile su usmjerene na dosljednu primjenu zakona koji tretiraju ovu oblast pri rješavanju zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu, prava na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, kao i prava na zdravstveno osiguranje.

Nezaposlene osobe prijavljene na evidenciju Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, ostvaruju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti na osnovu i pod uslovima utvrđenim Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Pravilnikom o materijalnoj i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i drugim propisima koji utvrđuju prava nezaposlenih osoba.

Pravo na novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti

Nezaposlena osoba ostvaruje pravo na novčanu naknadu u Službi za zapošljavanje prema mjestu prebivališta.

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako se prijavi kod nadležnog biroa i podnese zahtjev u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa, odnosno od dana objave obrta ili djelatnosti.

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje 8 mjeseci neprekidnog rada ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, pri čemu se vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji regulišu sistem poreza i obaveznih doprinosa;

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako nije svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa ili kada se utvrdi da nije dobrovoljno napustila posao bez opravdanog razloga, te pod uslovom da su uplaćeni doprinosi za osiguranje u slučaju nezaposlenosti:

Pregled korisnika prava na novčanu naknadu po godinama:

Period	Broj korisnika	Ukupno plaćeno
--------	----------------	----------------

2020. godina	13.446	13.613.230 KM
2021. godina	9.990	10.657.677 KM
I-IX 2022. godine	7.134	7.726.734 KM

Napomena: razlog zbog kojeg je naveden broj korisnika i uplaćen iznos zaključno sa 30.09.2022. godine jeste taj što novčana naknada u trenutku sačinjavanja ove informacije nije isplaćena za 10. mjesec 2022. godine, jer se ista isplaćuje krajem mjeseca za prethodni mjesec.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba

Odredbom člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je: "Penzijsko i invalidsko osiguranje osigurava se nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju tri godine penzijskog staža do sticanja uvjeta za starosnu penziju, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju".

Služba za zapošljavanje u skladu sa važećim propisima Zakona o PIO-u i u vezi sa čl 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba vrši uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje:

- nezaposlenim osobama uredno prijavljenim na evidenciju Službe, a koje su prethodno u nadležnom općinskom Birou rada podnijele zahtjev za dokup staža, s tim da je isti podnesen prije navršanih 65. godina starosti,

- uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vrši se do tri godine, a u skladu sa važećim odredbama Zakona PIO-u, odnosno osobe koje podnose zahtjev za dokup staža treba da sa uplatom doprinosa za PIO-e ispune uvjete za penzionisanje, odnosno trebalo bi da u trenutku podnošenja zahtjeva ili u toku samog postupka već posjeduju riješeno pitanje uplate doprinosa za pio/mio.

Dokup staža moguć je za onu kategoriju nezaposlenih osoba koje već imaju „čist“ i uvezan staž, podrazumijevajući da bi po okončanju postupka dokupa staža i uplatom doprinosa za PIO od strane Službe mogle podnijeti zahtjev za penzionisanje, tj. nakon uplate doprinosa ispunile uslove za starosnu penziju.

Napominjemo, da Služba ne vrši uplatu doprinosa za pio/mio (dokup staža) za invalidsku penziju, porodičnu penziju, niti penziju za prijevremeno povoljnije penzionisanje demobilisanih boraca.

Uplata doprinosa za PIO-e moguća je za slijedeće kategorije starosnih penzija:

Odredba člana 144. Zakona o PIO-u propisuje: osiguranik ima pravo na starosnu penziju i kada navrši 40 godina penzijskog staža i najmanje 58 godina života.

Odredba člana 40. Zakona o PIO-u propisuje: Pravo na starosnu penziju ima osiguranik kada navrši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili kada navrši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života.

Odredba člana 143. stav (d) Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik (žena) ima pravo na starosnu penziju kada navrši najmanje u (2022 godini): 57 godina i šest mjeseci života i 32 godine i šest mjeseci staža osiguranja.

Odredba člana 142 . stav (d) Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik (muškarac) ima pravo na starosnu penziju kada navrši najmanje u (2022 godini): 62 godine i šest mjeseci života i 37 godina i šest mjeseci staža osiguranja.

Pregled korisnika prava na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje - dokupa staža po godinama:

Period	Broj korisnika	Prosječan iznos po osobi	Ukupno plaćeno
2020. godina	113	2.420,47 KM	273.513 KM
2021. godina	113	2.173,20 KM	245.571 KM
I-X 2022. godine	91	2.494,26 KM	226.977 KM

Pravo na zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba

Pravo na zdravstveno osiguranje nezaposlene osobe ostvaruju na osnovu člana 31. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, a u skladu sa članom 19. tačka 12., 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim je utvrđeno, odnosno propisano pod kojim uslovima nezaposlena osoba prijavljena na evidenciju nezaposlenih ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Pregled korisnika prava na zdravstveno osiguranje po godinama:

Period	Prosječan broj korisnika	Ukupno plaćeno
2020. godina	45.419	3.986.467 KM
2021. godina	44.581	4.086.166 KM
I-X 2022. godine	42.347	3.167.846 KM

Istraživanje tržišta rada

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada. U skladu s članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), Federalni zavod za zapošljavanje daje instrukciju kantonalnim službama za zapošljavanje za periodično ocjenjivanje tržišta rada tj. provođenje istraživanja tržišta rada. Na osnovu prikupljenih podataka, pripremaju se odgovarajuće informacije i izvještaj o rezultatima ove aktivnosti na nivou Federacije BiH.

Izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada 2021./2022., kao svojevrsna analiza kretanja potreba na tržištu rada u Federaciji BiH, izrađen je krajem februara 2022. godine, dok je još uvijek prisutna pandemija COVID-19, ali s tendencijom popuštanja anti-covid mjera u velikom broju država širom svijeta.

Pripreme za provođenje istraživanja tržišta rada izvršene su u posljednjem kvartalu 2021. godine, kroz pripremu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti. U izradi izvještaja su korišteni primarni i sekundarni izvori podataka. Pored prikupljanja i obrade podataka iz različitih izvora administrativnih podataka (Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH, kantonalnih ministarstva obrazovanja i dr.), u sklopu istraživanja tržišta rada organizirano je i anketiranje poslodavaca koje je provedeno u januaru 2022. godine. Uz podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji finansira EU, organizovana je obuka koordinatora istraživanja i anketara iz kantonalnih službi za zapošljavanje koji su provodili proces anketiranja poslodavaca. Za potrebe provođenja anketiranja, pripremljen je i odgovarajući priručnik, koji je koncipiran tako da prati pitanja kroz anketu. Po završetku procesa prikupljanja podataka organizirana je obuka na temu pripreme, obrade i analize prikupljenih podataka, odnosno izvještavanja.

Istraživanja tržišta rada su jako značajna zakreiranje politika zapošljavanja, posebno

imajući u vidu šokove i promjene do kojih dolazi u ekonomskim tokovima. Tako je npr. proglašenje pandemije u 2020. godini negativno uticalo posebno na djelatnost ugostiteljstva i hotelijerstva, te prerađivačke industrije i transporta, ali lančano nakon toga i na ostale djelatnosti. Ovaj period ostao je u znaku masovnog otpuštanja radnika ali i snažne borbe za očuvanje radnih mjesta korištenjem svih raspoloživih resursa i mjera. Međutim, u 2021. godini dolazi do privrednog oporavka, rasta izvoza i ukupnih privrednih aktivnosti, rasta broja zaposlenih i prosječne plaće kao i naplate poreza i doprinosa, ali i smanjenja broja nezaposlenih osoba, koji je na najnižem nivou u posljednjih 17 godina.

Pored kretanja broja zaposlenih i place po djelatnostima, kao i kretanja broja nezaposlenih, u Izvještaju je dat prikaz najbrojnijih zanimanja na evidencijama služba za zapošljavanje po različitim parametrima, kao i prikaz zanimanja sa najvećim brojem brisanja iz evidencija službi za zapošljavanje. Također, u Izvještaju su, na osnovu rezultata anketiranja poslodavaca, prikazane projekcije poslodavaca za 2022. godinu u vezi sa poslovanjem, kao i potražnjom za radnom snagom, tj. projekcije novog zapošljavanja radnika, pregleda traženih zanimanja i kompetencija radnika, te mogućnosti za organizovanje praktične nastave i obuke za učenike, studente i nezaposlene osobe. U tom kontekstu, kao dio istraživanja objavljen je tematski izvještaj dodatak Izvještaju i priložen spisak srednjih škola u Federaciji BiH sa pregledom kako broja upisanih učenika u školskoj 2021./2022., tako i ukupnog broja upisanih učenika po svim smjerovima.

U skladu sa svojom politikom, Federalni zavod za zapošljavanje ovaj izvještaj objavljuje na svom portalu www.fzzz.ba i dostavlja institucijama i organizacijama relevantnim za oblast zapošljavanja i obrazovanja, a nalaze istraživanja, u skladu sa svojim nadležnostima i u saradnji s kantonalnim službama za zapošljavanje, koristi kao inpute za kreiranje politika i provođenje aktivnosti za stabilizaciju stanja na tržištu rada.

U 2022. godini anketiranjem je obuhvaćeno ukupno 169 poslodavaca, i to kako slijedi po općinama u Zeničko-dobojskom kantonu:

R.B.	Biro rada	Broj anketiranih poslodavaca
1	Breza	15
2	Doboj-jug	12
3	Kakanj	13
4	Maglaj	16
5	Olovo	9
6	Tešanj	17
7	Usora	10
8	Vareš	10
9	Visoko	17
10	Zavidovići	16
11	Zenica	15
12	Žepče	19
		169

Sajam zapošljavanja

Kako u 2020. i 2021. godini sajmovi zapošljavanja nisu bili nigdje održavani zbog pandemije koronavirusa (COVID-19), tako ni u 2022. godini sajam zapošljavanja nije bio planiran, niti realizovan, tim više što je naglasak u 2022. godini bio više na istraživanju tržišta rada.

Evidencija i informacije o volonterskom radu, odnosno stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa

U skladu sa članom 34. Zakona o radu FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 26/16 , 89/18 i 44/22) propisano je da ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno Zakonom ili Pravilnikom o radu uslov za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje je završilo školovanje za takvo zanimanje primiti na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa.

Vrijeme stručnog osposobljavanja računa se u pripravnički staž i radno iskustvo utvrđeno kao uvjet za rad u određenom zanimanju i može trajati najduže onoliko vremena koliko traje pripravnički staž. Lice na stručnom osposobljavanju ima pravo na zdravstveno osiguranje kako je to utvrđeno propisima za nezaposlena lica, a prava po osnovu osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja osigurava poslodavac u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Odlukom o visini doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica osigurana u određenim okolnostima („Službenim novinama FBiH“, broj: 26/14), obaveza uplate doprinosa za obavljanje poslova bez zasnivanja radnog odnosa volonterski rad iznosi 30,00 KM po osobi i uplaćuje se fondu PIO/MIO.

U periodu od 01.01.2022. do 31.10.2022. godine, putem biroa rada, Služba je zaprimila i obradila od strane poslodavaca 245 ugovora o stručnom osposobljavanju za 407 nezaposlenih lica koji su ispunjavali Zakonom propisane uslove.

Naravno, bilo je i onih poslodavaca koji su angažovali nezaposlena lica na stručno osposobljavanje, a nisu ispunjavali uslove u skladu sa Zakonom o radu o čemu su blagovremeno obaviješteni.

Posredovanje u zapošljavanju

Posredovanje u zapošljavanju predstavlja poduzimanje mjera i aktivnosti kojima se uspostavlja kontakt između nezaposlene osobe i poslodavca sa ciljem zaposlenja nezaposlene osobe, kao i kontakt između poslodavca i zaposlene osobe koja traži promjenu zaposlenja.

Služba, na osnovu zahtjeva poslodavca (prijava potreba za radnicima obrazac E-4), vrši posredovanje u zapošljavanju, odnosno animira nezaposlene osobe koje ispunjavaju uslove iz zahtjeva poslodavca i upućuje ih poslodavcu na razgovor.

Funkcija posredovanja u zapošljavanju obuhvata i informisanje nezaposlene osobe o slobodnim radnim mjestima. Nezaposlene osobe se prije upućivanja na razgovor kod poslodavca, savjetuju o načinu prezentiranja ličnih sposobnosti, znanja i vještina, kao i o potrebnoj dokumentaciji za prijavu.

Nezaposlene osobe se o slobodnim radnim mjestim informišu putem web portala Službe, kao i putem oglasnih ploča u biroima, gdje se dnevno postavljaju oglasi objavljeni u dnevnoj štampi i oglasi koji su dostavljeni direktno Službi.

Uvođenjem novih praksi i novih metoda rada sa poslodavcima i nezaposlenim osobama znatno je unaprijeđen ovaj segment rada, što je rezultiralo integracijom većeg broja nezaposlenih na tržište rada.

U periodu 01.01.2022. do 31.10.2022. godine posredovanjem je zaposleno 2.758 osoba.

Saradnja sa poslodavcima

Imajući u vidu činjenicu da su u prethodnom periodu ove aktivnosti bile otežane zbog

epidemiološke situacije sa pandemijom Covid-19, u 2022. godini intenzivirana je saradnja sa poslodavcima, posebno na planu posredovanja u zapošljavanju.

Obilasci poslodavaca sa područja našeg kantona imaju za cilj da se Služba upozna sa kadrovskim i kvalifikacionim potrebama poslodavaca, organizacijom i mogućnostima

novog zapošljavanja. Služba istovremeno upoznaje poslodavce sa uslugama koje poslodavci mogu

koristiti putem Službe, mogućnostima učešća u programima sufinansiranja zapošljavanja, kao i praćenja izvršavanja ugovorenih obaveza. Ovu aktivnost uglavnom provode biro i rada.

Profesionalna orijentacija i informisanja

U ovoj godini, u periodu od mart, april i maj 2022. godine, Služba je realizovala redovne aktivnosti profesionalne orijentacije/informisanja učenika završnih razreda u saradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, direktorima i pedagogima osnovnih i srednjih škola.

Cilj ove vrste saradnje sa obrazovnim institucijama je da učenici direktno dobiju određena saznanja o potrebama tržišta rada, o stanju na evidencijama nezaposlenih ali i o važnosti adekvatnog izbora zanimanja odnosno nastavka školovanja učenika maturanata. Također se ovom prilikom upoznaju sa obavezama i pravima nezaposlenih osoba kao i uslugama koje mogu dobiti od biroa.

Aktivnosti profesionalne orijentacije/informisanja realizuju se i na način dostavljanja podataka o stanju na evidenciji nezaposlenih Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, radi upisne kvote za narednu školsku godinu.

Sve navedene aktivnosti planiramo nastaviti i intenzivirati i u narednoj godini kako bi što veći broj relevantnih aktera bio uključen u veoma važne procese - odabir adekvatnog zanimanja i prelazak iz svijeta obrazovanja u svijet rada.

Jednodnevni info seminari, dvodnevni motivacijski seminari (pisanje biografije i razgovor sa poslodavcem)

U sklopu ove aktivnosti glavni akcenat je bio na određivanju mogućnosti i definisanju ciljeva zapošljavanja tražioca zaposlenja kroz izradu plana zapošljavanja, usavršavanju kompetencija i socijalnih vještina kao i obučavanju za samostalno traženje posla.

U toku svake obuke, učesnici su imali zadatak da samoinicijativno posjete određen broj poslodavaca sa poslovnim ponudama.

Nezaposlenim osobama se pružaju i informacije o uslovima za ostvarivanje prava po osnovu nezaposlenosti.

6. ZAKLJUČCI

S ciljem smanjenja broja nezaposlenih osoba, odnosno povećanja broja zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu potrebno je voditi aktivnosti ne samo na stvaranju ambijenta za nova radna mjesta, nego je potrebno podsticati poslodavce da zadrže nivo postojeće zaposlenosti. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili potrebno je:

- Povećati izdvajanja za programe zapošljavanja na nivou Zeničko-dobojskog kantona

za aktivne mjere zapošljavanja i samozapošljavanja, budući da se u prethodnim godinama taj iznos konstantno umanjivao, posebno za program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva.

- Unaprijediti aktivnosti na provođenju mjera aktivne politike implementacijom projekata zapošljavanja, sufinansiranja projekata zapošljavanja kod poznatog poslodavca, prekvalifikaciju, dokvalifikaciju, stručno osposobljavanje i usavršavanje, obuku i pripremu nezaposlenih za tržište rada.
- Posebno unaprijediti programe samozapošljavanja budući da svaki novi učesnik privrede stvara dodatna radna mjesta.
- Unaprijediti saradnju JU Služba za zapošljavanje i poslodavaca na nivou kantona, s ciljem dobijanja realne slike o potrebama za radnom snagom i kreiranju programa u skladu sa potrebama poslodavaca.
- Mjerama aktivne politike zapošljavanja i osiguravanjem bezbjednog radnog okruženja spriječiti odlazak mladih u inostranstvo.
- Povećati ulaganja u poljoprivredu kako bi se stvorili uvjeti da poljoprivredni proizvođači koji imaju zemljišne i druge kapacitete za zasnivanje proizvodnje obezbijede egzistenciju za domaćinstvo, odnosno da se osiguraju kao poljoprivrednici po propisima iz PIO, a što bi kao krajnji cilj trebalo imati brisanje sa evidencije nezaposlenih osoba.
- Poduprijeti legalizovanje kućnih radinosti s ciljem njihovog uključivanja u privredna tržišta i stvaranjem mogućnosti za njihov rast kroz podsticaje.
- Unaprijediti usklađenost programa obrazovnih institucija prema potrebama tržišta rada, uz uvođenje novih obrazovnih zanimanja u škole kao i uvođenje programa cjeloživotnog učenja. Pojačati učešće praktične nastave u srednjim školama i stažiranja uz studiranje. Služba za zapošljavanje, kroz analizu stanja tržišta rada, posredovat će između obrazovnog sektora i potreba na tržištu rada.
- Inicirati reviziju statusa nezaposlenih osoba u smislu angažovanosti u traženju zaposlenja, budući da je veliki broj nezaposlenih na evidenciji zbog prava na zdravstveno osiguranje.
- U skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Zeničko-dobojskog kantona, kroz rad Vijeća za obrazovanje odraslih, razviti programe za jačanje kvalifikacija i stručno osposobljavanje niskoobrazovane radne snage, s obzirom da je prema statističkim podacima udio NK i PK radnika u ukupnom broju nezaposlenih 32,00%.
- U narednom periodu unaprijediti saradnju sa lokalnim zajednicama i svim drugim nivoima vlasti, te nevladinim sektorom kako bi se zajedničkim projektima zapošljavanja efikasnije iskoristili raspoloživi resursi.
- Mjerama sufinansiranja i davanja posebnih pogodnosti stvoriti ambijent za privlačenje domaćih i stranih investicija s ciljem otvaranja novih radnih mjesta.
- Povećati izdvajanja za podršku zapošljavanju kod malih preduzeća, obrta i srodnih djelatnosti u cilju stvaranja uvjeta za olakšavanje poslovanja istih, budući da čine većinski dio privrednih subjekata na području kantona.
- Uvrstiti djelatnost trgovine pri odobravanju podsticaja od strane Ministarstva za privredu, budući da su isključeni iz svih podsticaja, na svim nivoima vlasti, a značajno doprinose prilikom uplate javnih prihoda.
- Sufinansirati samozapošljavanja mladih nezaposlenih osoba i dodatno ih educirati o osnovama i mogućnostima poduzetništva, organiziranjem javnih tribina, okruglih stolova i sličnih dijaloga. U ove aktivnosti uključiti i nevladin sektor, kao i medije, kako bi se javnost upoznala sa navedenim aktivnostima.
- Unaprijediti sistem vođenja evidencija u Službi za zapošljavanje tako da se pored

broja nezaposlenih osoba može dobiti informacija o kompetencijama i vještinama svake nezaposlene osobe s ciljem sveobuhvatnijeg informisanja poslodavaca o raspoloživim resursima.

- Preduzeti aktivnosti kako bi u praksi poslodavci postupali prema odredbama federalnog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, odnosno da bi ispoštovali zakonsku obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.
- Preduzeti aktivnosti u davanju prednosti pri zapošljavanju teško zapošljivih kategorija kao što su osobe preko 45 godina starosti, osobe koje dolaze iz socijalno ugroženih porodica, štíćenici domova za djecu bez roditeljskog staranja i ostalih koji trenutno nemaju prednost zapošljavanja pri istim uvjetima.
- Predlagati idejne projekte koji će omogućiti nova zapošljavanja povezivanjem javnog i privatnog sektora kroz primjenu Zakona o javno-privatnom partnerstvu.
- Povećati svijest o zaštiti iz radnog odnosa za žene u cilju sprečavanja prestanka radnog odnosa zbog trudnoće i porođaja kako bi se zaustavio negativan trend opadanja nataliteta.
- Pojačati aktivnosti inspekcije u cilju suzbijanja rada na crno.

Zenica, januar 2023. godine

***Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice
Ministar***

Zlatko Jelić